

21 17
NIVALA [51] Karvoskylä, Hautala, Jänesniitty

Tarkastus Paula Purhonen 1974

NIVALA [51], Karvoskylä, Hautala, Jänesniitty

Kiviesineen löytöpaikka. II.

Maanomistaja Rikhard Kukkola, os. 85580 KARVOSKYLÄ

Rek.nro 25

Peruskartta 2344 05 (Karvoskylä, painettu 1962), koordinaatit $x = 8126$,
 $y = 5396$, $z = 70$.

Paikalta on löytö KM 19381

Kertomukseen liittyy kuvataulu (liite 1), jossa on kuvat negatiiveista
41711-41713, karttaluonnos (liite 2), jäljennös metsänhoit. Ahti Raivion
11.7.1974 päiväystä kirjeestä (liite 3) sekä ote peruskartasta 2344 05 (liite 4).

Heinäkuussa 1974 ilmoitti metsänhoit. Ahti Raivio (os. 85501 NIVALA, 2)
1.7.1974 päivätyllä kortilla, että Kalajoen varresta Nivalan kirkolta n. 10 km
ylöspäin on löytynyt kivikirves, joka oli löytymisen jälkeen muurattu saunan
kiukaaseen ja nyt kiuasta purettaessa uudelleen löytynyt. Metsänhoitaja Raiviol-
le lähetettiin kysymyslehti annettavaksi kirveen löytäjälle. 11.7.1974 päivätys-
sä kirjeessä (liite 3) metsänhoitaja Raivio antaa tarkempia tietoja löydöstä sekä
palauttaa kysymyslehden.

Elokuussa 1974 kävin löytöpaikalla maanomistajan maanviljelijä Rikhard Kukkolan
kanssa sekä kävin tapaamassa seppä Oiva Töllä (os. 85580 KARVOSKYLÄ),
jonka hallussa kivikirves oli. Seppä Töllä luovutti kivikirveen, joka oli palanut
ja paloista kokoon liimattu. Esine on luetteloinnin, puhdistuksen ja valokuvauk-
sen jälkeen deponoitu Nivalan kotiseutumuseolle.

Kivikirves oli löytynyt Nivalan Karvoskylän Hautalan tilalta Rek.nro 25
Jänesniitty -nimiseltä pellolta Kalajoen länsipuolelta 1800-1900-lukujen vaih-
teessa. Sen oli löytänyt ns. Piippu-Juuso, joka oli laittanut sen uuninsa perus-
taan taikaesineeksi. Myöhemmin samalle paikalle tuli asumaan Juho Hietala
-niminen henkilö, joka myös oli muurannut kirveen uuninsa perustaan. Sen jäl-
keen esine oli vielä muurattu saunan kiukaaseen, josta seppä Töllä oli sen
ottanut talteen kiuasta purkaessaan.

Rikhard Kukkola kertoi esineen löytyneen Jänesniityltä, josta hän useita kym-

meniä vuosia sitten aluetta pelloksi raivatessaan oli löytänyt myös kaksi kivettyä tulisijaa sekä kaksi mustasta liuskeesta tehtyä hyvin hiottua höylänterää muistuttavaa esinettä ja harmaasta liuskeesta tehdyn hiotun liuskeveitsen, jossa oli reikä. Kaikki kolme esinettä ovat joutuneet hukkaan (ks. karttaluonnos, liite 2).

Käydessäni paikalla pelto oli kesantona, eikä siitä kasvullisuuden takia voinut havaita mitään kivekkautisen asuinpaikan merkkejä. Liedet olivat löytyneet peltotien molemmin puolin ja niiden kohdalla oli merkiksi hakattu puupaalut. Mahdollisen kivekkautisen asuinpaikan varmistamiseksi olisivat paikalla tarpeen koekaivaukset.

Helsingissä 9. 10. 1974

Paula Purkonen

Jänesniityn kivikautista asuinpaikkaa kuvattu koillisesta. Kuvan etualalla turpeen alla tulisijoja tien kohdalla ja sen eteläreunassa. Taustalla Väliojan talo.

f 41711

Jänesniityn kivikautista asuinpaikkaa, kuvattu luoteesta. Taustalla Piippolan talo.

f 41712

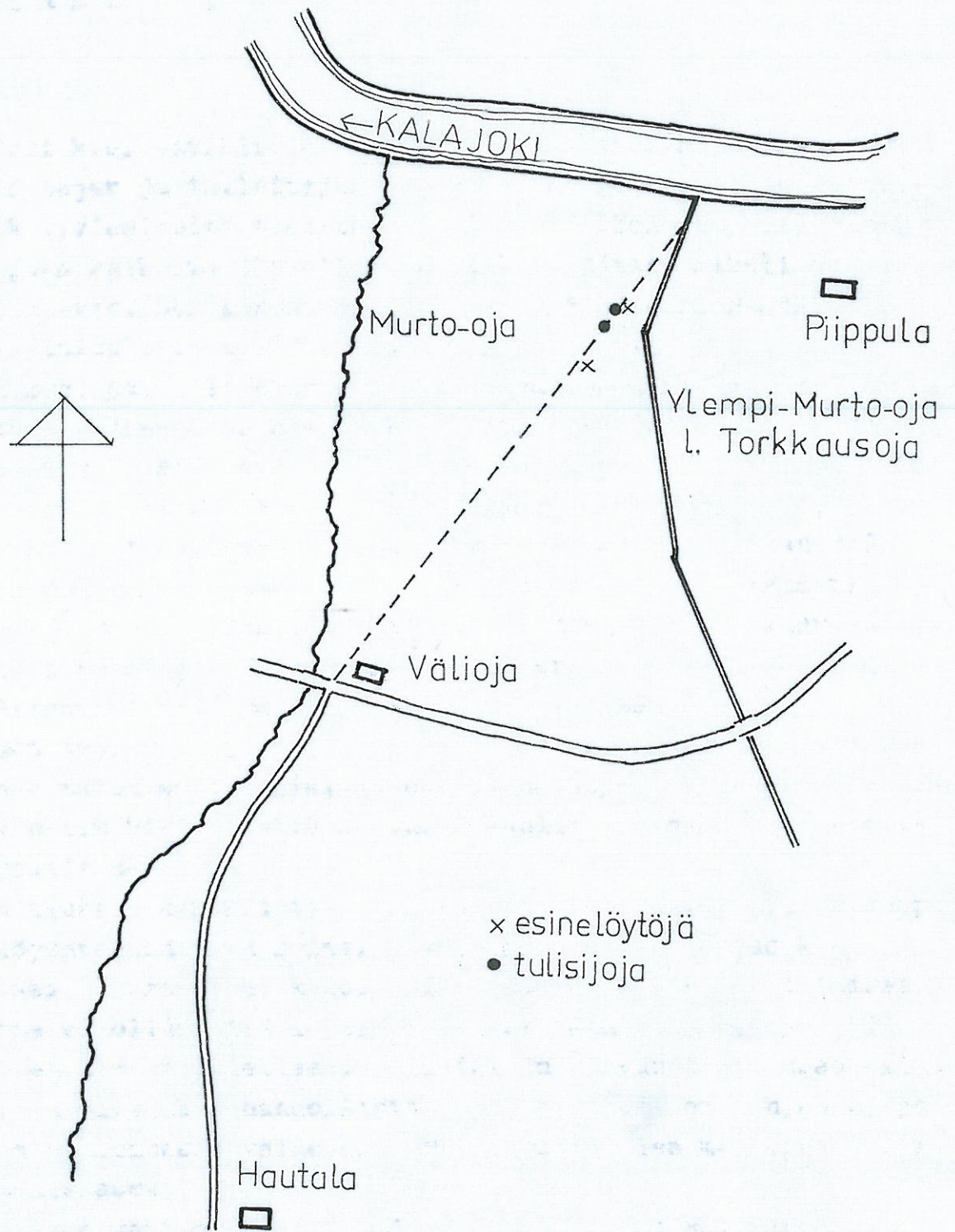

Mv Rikhard Kukkola kivikirveen KM 19381 löytöpaikalla. Kuvattu luoteesta.

f 41713

P. Purhonen 1974

NIVALA 51 Jänessiitty

mk n 1:4000

Viite: kirjeenne n:o

3822/ 9.7. -74

Museovirasto, esihistorian toimisto

H e l s i n k i

Kävin juuri k.o. kivikirveen löytäjän tai paremminkin sanoen uudelleenlöytäjän ja tallettajan luona. Myös ajoimme sille paikalle, mistä kivi esineitä tiedetään löytyneen. Oheisena piirros kirveestä, joka kaikesta päätellen on keskeneräinen, mikäli se on lainkaan kirves. Sen pinnassa ei nim. näy mitään hiontajälkiä. Reikä, läpimitaltaan n. 22 mm, sen sijaan on sileä.

Oppaaksi k.o. paikalle saimme erään 75-vuotiaan miehen, maan omistajan, joka kaikesta menneestä kiinnostuneena ja valistuneena henkilönä kertoi seuraavaa: Esineen on ensi kerran löytänyt noin 70 - 80 vuotta sitten joku Piippu-Jeona^{Jukka so}ksi kutsuttu mies, joka on laittanut sen uuninsa perustaan eräänlaiseksi talismaniksi. Myöhemmin on samalle paikalle tullut asumaan Juho Hietala-niminen henkilö. Hän on menetellyt samoin esineen suhteen muuraamalla sen uuninsa perustaan. Muuraamista oli kertoja ollut seuraamassa ja kehoittanut la^hettämään esineen museoon. Tätä ei mies ollut kuitenkaan tehnyt. Kertoja oli saanut sittemmin tietää sen joutuneen saman talon saunan kiukaaseen, josta seppä Töllä nyt oli sen kaivanut esiin kivi kiveltä saatuaan kuulla tarinan tältä kyseiseltä oppaaltamme.

Esine on kiukaan kuumuudessa särkynyt neljään osaan, joista seppä kertoi löytäneensä vain kolme. Sivusta lohjennut neljäs kappale on ilmeisesti muren^{ut}nut kokonaan, koska hän tarkasta etsimisestä huolimatta ei ollut sitä löytänyt. Purettuaan kiukaan hän oli latonut sen kokoon uudelleen. Tällöinkään ei puuttuvaa osaa ollut näkynyt. On tietenkään mahdollista, että tuo siru on lohjennut jo jossain aikaisemmassa vaiheessa. Piirrokseseen olen merkinnyt myös rikkoontumisauamat.

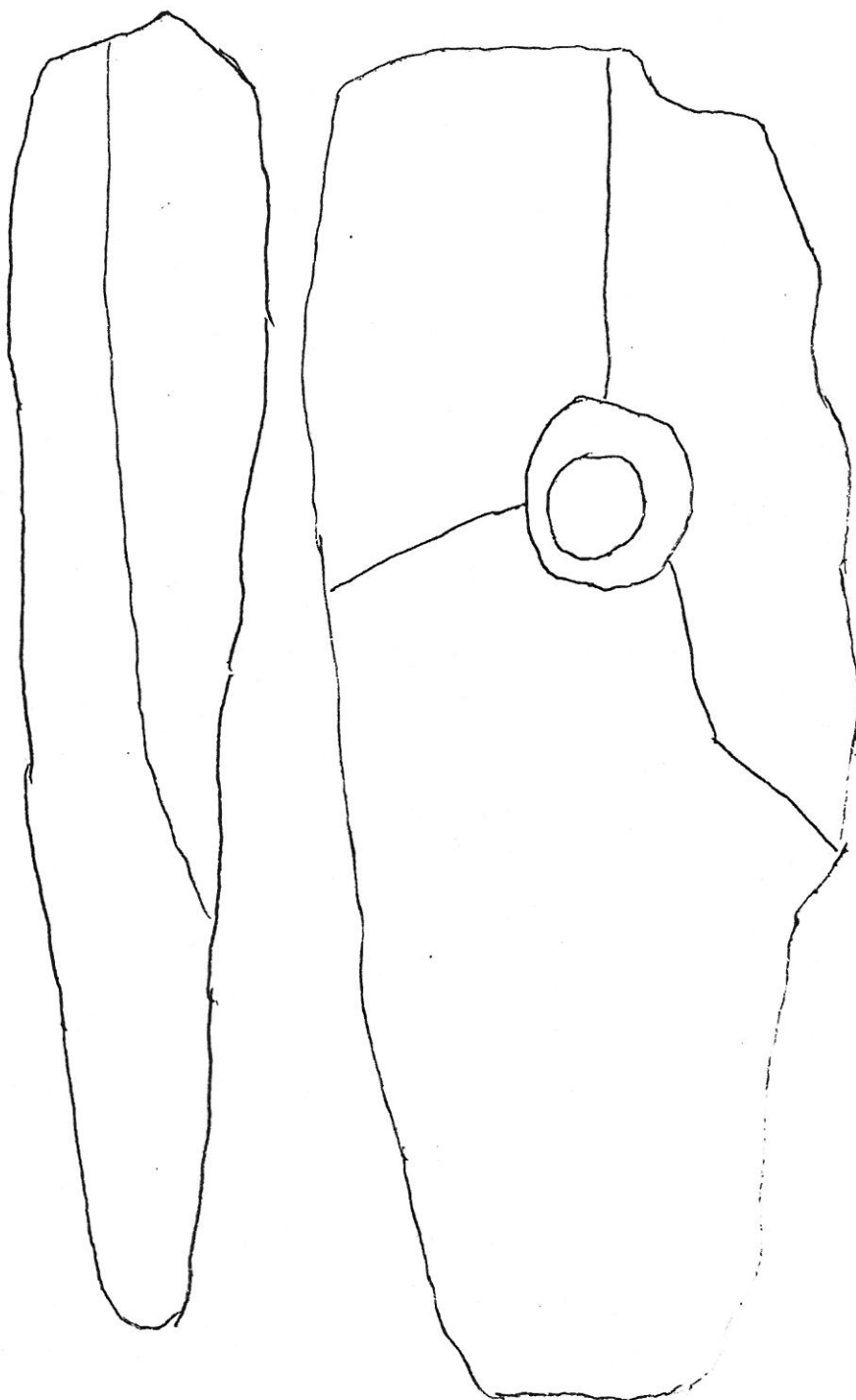
Oppaamme, tuo vanhus, kertoi paikasta seuraavaa: Rai^vatessaan aikoinaan sitä korvesta pelloksi kymmeniä vuosia sitten hänen lapionsa osui kivikautiseen tulisijaan, joita näytti olevan siinä kaksikin. Hän ei ryhtynyt penkomaan sitä sen enempää.

raikk^a/ei hänen lisäksi ole tähän saakka tiennyt kukaan toinen. Merkitsimme sen asuinsijan oletetun keskikohdan puupaalulla, jonka kärki ei ulotu k.o. kerrokseen. raikalla on viljelystie, jolle on luotu ojasta maata. tähän luotuu multa pistimme merkin. Alue on vähäinen kumpare, Kalajokeen laskevan puron varressa, n. 130 m. joesta ja parikymmentä metriä purosta. vanhuksen kertoman mukaan tulisijat ovat pohjasaven päällä, saven ja mullⁿ/ajamailla.

Kun Oksan Heikki, Heikki Kukkola, teki aikanaan peltoa luonnonniitystä kyseisen paikan eteläpuolella pari-kolmekymmentä metriä, hän löysi siitä taltan. Esine on oppaamme kertoman mukaan jossain museossa, muistinsa mukaan Kansallismuseossa. Kaikkiaan hän muisteli esineitä löytyneen: 2 kpl talttoja, 1 kaavin sekä nyt tämä löytynyt kirves. Esineet ovat joko Nivalan tai Kansallismuseossa. Puolisen km ^{yllemmä} pohjoisempaa jokivarresta tiedetään löytyneen esineitä sekä samoin alemm^a pri km jokivartta alaspäin. Tölli mainitsi myös nähneensä jollakin kiven, josta oli ryhdytty uurtaamaan kivikirvestä. Uurre on n. 3 cm syvä. Hän tietää k.o. henkilön, mutta ei sitä, onko kivi tallessa. Opas puhui myös jostakin Reijo-nimisestä henkilöstä, jolle tämän isä(käsitykseni mukaan) olisi luovuttanut jotain kiviesineitä. Hän arveli Reijon toimittaneen ne museoon.

Mikäli paikkaa halutaan kaivaa, olisi työ suoritettava pikapuoliin. Tuo vanhus luovuttaa maansa kohdakkoin toisiin käsiin, jolloin alue salaojitetaan. Miten paikalle silloin käy, on helposti arvattavissa.

Kunnioittaen: *Ahti Raivio*
 Ahti Raivio
 metsänhoit.
 85500 Nivala, 2.
 puh. 983-40116

Piirros Nivalasta löytyneestä kivistä kirveestä (kirveen ahiosta ?)

Piirros 1:1

Esineen materiaali: Tumma liuske

NIVALA 51 Jänesselä

